

ژئوپلیتیک مهاجرت در آسیای میانه (قسمت اول)

نقش ایران در معادله مهاجرت افغانستان و تأثیر پیوندهای فرهنگی و رانشی اقتصادی

دلایل انتخاب ایران و اثر شبکه‌ای (کشش‌های مقصد) ایران به دلیل موقعیت جغرافیایی، اشتراکات فرهنگی و فرصت‌های اقتصادی نسبی، به یکی از مهم‌ترین مقاصد تبدیل شده است. مرز طولانی و سهولت دسترسی، تنها عامل نیست؛ بلکه پیوندهای عمیق زبانی (فارسی/دری) و میراث تمدنی مشترک، فرآیند سازگاری را تسهیل کرده است. از نظر اقتصادی نیز، ایران در بخش‌هایی چون ساخت‌وساز، کشاورزی و خدمات، فرصت‌های شغلی بیشتری نسبت به افغانستان فراهم می‌کند. در نهایت، حضور چند دهه‌ای مهاجران، باعث ایجاد «اثر شبکه‌ای» شده است؛ شبکه‌های اجتماعی و خانوادگی که به تازه‌واردان در یافتن کار و اسکان کمک می‌کنند. در مجموع، مهاجرت افغانستانی‌ها به ایران نتیجه ترکیب پیچیده‌ای از عوامل رانشی و جاذبه‌ای است. مدیریت این پدیده برای سیاست‌گذاران نیازمند نگاهی جامع به ابعاد انسانی، اقتصادی و امنیتی است؛ چرا که توجه به ریشه‌های مهاجرت و تقویت همکاری‌های منطقه‌ای می‌تواند به تدوین سیاست‌هایی متوازن‌تر و انسانی‌تر منجر شود.

زمینه‌ها و عوامل رانشی (محرک‌های خروج) مهاجرت از افغانستان در دهه‌های اخیر به یکی از مهم‌ترین پدیده‌های انسانی در منطقه آسیای میانه و خاورمیانه تبدیل شده است. این روند تنها نتیجه یک عامل خاص نیست، بلکه حاصل مجموعه‌ای از عوامل سیاسی، اقتصادی، امنیتی و اجتماعی است که در کنار هم، موج‌های مداوم مهاجرت را شکل داده‌اند. افغانستان طی بیش از چهار دهه گذشته با بی‌ثباتی سیاسی، جنگ‌های داخلی، حضور نیروهای خارجی، ضعف ساختارهای حکمرانی و بحران‌های اقتصادی مواجه بوده است. چنین شرایطی بسیاری از شهروندان این کشور را ناچار به ترک سرزمین خود کرده است. در ادبیات مهاجرت، این عوامل به‌عنوان «عوامل رانشی» شناخته می‌شوند؛ عواملی که افراد را از محل زندگی خود دور می‌کنند. در مقابل، کشورهایی که امنیت نسبی، فرصت‌های اقتصادی و امکان زندگی پایدارتر را فراهم می‌کنند، نقش «عوامل جاذبه‌ای» را دارند. در سطح ژئوپلیتیکی، افغانستان در نقطه اتصال آسیای مرکزی، جنوب آسیا و خاورمیانه قرار گرفته است و این موقعیت باعث شده مسیرهای مهاجرتی آن به چند جهت مختلف گسترش پیدا کند.

پاکستان دستور اخراج گسترده اتباع غیرمجاز افغانستان را صادر کرد

دولت پاکستان در نشستی به ریاست شهباز شریف، نخست‌وزیر این کشور، برنامه اخراج مرحله‌ای مهاجرین افغانستانی را تصویب کرده است. این سند نشان می‌دهد که وزارت امور داخله پاکستان موظف شده در نخستین گام، شهروندان افغانستان که مدارک رسمی اقامت ندارند، از جمله دارندگان کارت ای‌سی‌سی‌سی (ACC)، را از اسلام‌آباد و راولپندی اخراج کند. تاکنون آمار دقیقی از تعداد این مهاجران منتشر نشده است.

ایرانیان پیشرو در امریکا

موسسه غیرسیاسی و غیرانتفاعی (MPI) (Migration Policy Institute): بالاترین سطح کیفی مهاجران در امریکا متعلق به جامعه ایرانیان است که در زمینه‌های آموزش و تحصیلات، مشارکت اجتماعی، پرداخت مالیات و اجرای قانون برترین مهاجرانی هستند که تاریخ امریکا تاکنون به خود دیده است. بر اساس سرشماری سال ۲۰۲۰ تعداد ایرانیان مقیم امریکا دو میلیون نفر بوده است. مدرک ۵۱ درصد ایرانیان بیش از لیسانس است. در حالی که این نسبت در جمعیت آمریکایی ۲۴ درصد است. از هر چهار ایرانی بیش از یک نفر فوق‌لیسانس و دکتری دارد. این بالاترین آمار در میان ۶۷ گروه قومی ساکن امریکا است. بر اساس آمار اداره بازرگانی، ایرانیان در بین ۲۰ گروه مهاجر برتر، بالاترین نرخ مالکیت کسب و کار را دارند که سهم قابل توجهی در اقتصاد ایالات متحده دارند. تقریباً از هر دو خانواده ایرانی - آمریکایی یک خانوار درآمد سالانه بیش از ۱۰۰ هزار دلار دارند، اما نسبت به خانواده آمریکایی یک به پنج است. بر اساس آمار دانشگاه MIT، اساتید، دانشمندان، مهندسان و مشاغل ایرانی در ایالات متحده حدود یک تریلیون دلار را در اختیار دارند یا آن را مدیریت می‌کنند. در حال حاضر، نزدیک به ۱۵۰۰۰ پزشک با اصالت ایرانی در ایالات متحده مشغول به کار هستند. ایرانیان به عنوان قانونمندترین قومیت تاکنون و دارای کمترین بزه اتهام و محکومیت هستند. دوازده هزار استاد تمام ایرانی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی امریکا تحقیق و تدریس می‌کنند، که به سبب می‌توان یک دانشگاه یا کالج آمریکایی را پیدا کرد که در آن حداقل یک یا چند استاد ایرانی آمریکایی در آن خدمت نکنند.

اخبار کوتاه حوزه مهاجرت

همکاری آلمان با طالبان برای اخراج مهاجران افغان

دولت آلمان برای نخستین بار در حال آماده‌سازی اخراج شماری از پناهجویان افغانستان است که نه پیشینه کیفری دارند و نه از نظر امنیتی تهدید به‌شمار می‌روند.

هشدار آمریکا به مهاجران:

اقامت دائم بگیرید یا خاک آمریکا را ترک کنید!!!!

مارک وین مولین، وزیر امنیت داخلی آمریکا در گفتگو با CNN اظهار کرد مهاجرانی که دارای وضعیت حفاظتی موقت در کشور ما هستند، باید درخواست اقامت دائمی داده یا خاک آمریکا را به مقصد کشورشان ترک کنند.

افزایش چشمگیر هزینه های ویزای استرالیا

از اول جولای ۲۰۲۶

بیشترین افزایش‌ها مربوط به ویزای مهارتی است. هزینه اپلیکیشن برای یک زوج بدون فرزند اکنون به حدود ۹,۲۰۰ دلار استرالیا رسیده است. متقاضیانی که دارای فرزند باشند، هزینه پرداختی آنان ۱۰ هزار دلار خواهد بود.

راهپیمایی گسترده معترضین در زوهانسبورگ افریقای جنوبی

هزاران معترض خشمگین علیه مهاجران دست به راهپیمایی زدند، آنها خواستار سرکوب مهاجرت هستند. آن‌ها می‌گویند اتباع خارجی که به طور غیرقانونی در آفریقای جنوبی اقامت دارند، بیکاری بسیار بالای این کشور را تشدید و فشار بیشتری را بر خدمات بهداشت عمومی و آموزشی وارد می‌کنند.

غرق ده‌ها مهاجر در لیبی

در پی غرق شدن یک قایق حامل ده‌ها مهاجر در آب‌های ساحلی شهر «طبرق» در شرق لیبی، ۵۱ نفر کشته یا مفقود شده‌اند.

اخراج سریع مهاجران بدون مدرک در سراسر ایالات متحده

یک دادگاه تجدید نظر فدرال به دولت ترامپ اجازه داد تا اخراج سریع مهاجران بدون مدرک را در سراسر ایالات متحده، نه فقط در نزدیکی مرز، از سر بگیرد.

جزئیات جدید از لایحه سازمان ملی مهاجرت

علی اصغر نخعی راد، نماینده مردم مشهد و کلات در مجلس شورای اسلامی به نهایی شدن متن لایحه ساختار، وظایف و اختیارات سازمان ملی مهاجرت اشاره و توضیحاتی در این زمینه ارائه داد:

۱- **وضعیت قانونی:** لایحه نهایی شده و در انتظار تصمیم گیری صحن مجلس جهت تعیین بازه اجرای آزمایشی (۳ تا ۵ سال) و سپس ارسال به شورای نگهبان است.

۲- **سیاست نیروی کار و اشتغال:** اولویت: تأمین نیاز کشور از اتباع وارد شده تا پیش از سال ۱۳۹۸. محدودیت: اتباع جدید (پس از سال ۱۴۰۰) باید از کشور خارج شوند (مگر در موارد خاص با مجوز شورای عالی مربوطه). اطلس مشاغل: اشتغال تنها در مشاغل مورد نیاز (عمدتاً یدی و کارگری) مجاز است. مجوزها: اتباع جدید صرفاً مجوز کار یک ساله دریافت می کنند تا از «رسوب نیروی کار» جلوگیری شود.

۳- **ضوابط اقامت و اسکان:** مدل اقامت: مجوزهای ۱، ۳ و ۵ ساله (مشروط به رعایت قوانین و عملکرد مثبت). سقف اسکان: تعیین سقف حداکثر ۳٪ برای اسکان اتباع در هر منطقه (جهت جلوگیری از تشکیل کلونی های جمعیتی)

۴- **انضباط مالی و هویتی:** تمامی فعالیتهای اقتصادی باید با مدارک هویتی و کارت اشتغال اختصاصی تبعه انجام شود. ضمانت اجرایی: واگذاری کارت بانکی یا مدارک هویتی توسط اتباع ایرانی به اتباع خارجی، جرم انگاری شده و مجازات در پی خواهد داشت.

۵- **تحصیل:** سازوکار قانونی برای تحصیل اتباع تعریف شده و هزینه کرد خدمات آموزشی آنان در قانون لحاظ شده است. این لایحه با رویکرد «ساماندهی هدفمند» و «نظارت حداکثری» تدوین شده است.

دوره آموزشی آشنایی با نظام های مهاجرتی در جهان و درس های آن برای ایران در استان مرکزی

فتح آبادی با اعلام این خبر گفت: این دوره آموزشی در اجرای مفاد تفاهمنامه مشترک با دانشگاه علامه طباطبائی تهران با هدف ارتقای دانش کارشناسان و مسئولین حوزه اتباع استان و نیز مدیران و کارشناسان حوزه مهاجرت ۴ استان کردستان، کرمانشاه، لرستان و همدان در روز چهارشنبه ۲۳ تیر ماه با حضور معاونین و کارشناسان مرکز امور اتباع و مهاجرین خارجی وزارت کشور در محل استانداری مرکزی برگزار می شود.

اولین نشست فصلی استان معین (مرکزی) با
استان های معان (کردستان، کرمانشاه، لرستان و
همدان) در حوزه مهاجرت در اراک برگزار می شود

حضور و نقش پر رنگ مهاجرین استان مرکزی در
مراسم تشییع قائد شهید امت

مهاجرین خارجی مقیم استان مرکزی هم پای سایر شهروندان ایرانی در مراسم تشییع و بزرگداشت رهبر شهید امت نقش بسیار پر رنگ و حضور موثری به ویژه در شهرستان های اراک، ساوه و دیلیجان داشتند و وفاداری خود را به آن رهبر شهید و آرمان های نظام اسلامی ابراز نمودند.

دیدار نمایندگان فدراسیون فوتسال افغانستان در ایران با مدیر کل امور اتباع استان مرکزی

در این نشست، فتح آبادی با اشاره به اهمیت نقش آفرینی کنش گران ورزشی، از کمیته فوتسال افغانستان در ایران خواست تا با ایجاد فضایی مبتنی بر صمیمیت و همکاری میان تمامی فعالان این حوزه، زمینه را برای تقویت بیش از پیش ورزشکاران و انسجام هر چه بیشتر جامعه مهاجر فراهم آورند.

دوره های آموزش فنی و حرفه ای رایگان برای پناهندگان افغانستانی استان مرکزی

این دوره ها با همکاری اداره کل امور اتباع و مهاجرین خارجی استانداری مرکزی، کمیساریای عالی سازمان ملل متحد در امور پناهندگان و اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان مرکزی برگزار می گردد. متقاضیان محترم می توانند تا تاریخ ۱۴۰۵/۰۴/۳۰ با در دست داشتن اصل کارت آمایش و یک برگ کپی آن برای ثبت نام به واحدهای ثبت نام مستقر در مراکز آموزش فنی و حرفه ای مربوطه مراجعه نمایند.